

A magyarság száma Szlovákiában.

A jelenlegi Szlovákia 38.055 km² területű.¹⁾ Ezen a területen az 1910. évi magyar és 1930. évi cseh-szlovák népszámlálás időpontjában 2,167.242 illetve 2,437.559, az 1938. dec. 31-i hevenyészett szlovák népösszeírás szerint 2,688.063 és az 1940. dec. 15-i szlovák népszámlálás előzetes adata értelmében 2,653.564 volt a népesség száma. A népesség az 1914—1918. évi világháború előtti magyar közigazgatási beosztás szerint 2 törvényhatósági jogú városban (Pozsony, Selmec- és Béalábánya), 29 rendezett tanácsú városban és 2.667 községben lakott. A törvényhatóságok így oszlottak meg:

Törvényhatóságok	Terület km ²	Tjv	Rtv		Községek
			s	z	
Abaúj-Torna vm	385	—	—		32
Árva vm	2.019	—	—		96
Bars vm	1.885	—	2		139
Gömör és Kishont vm	2.210	—	2		120
Hont vm	1.242	—	1		88
Selmec- és Béalábánya tjv	88	1	—		—
Liptó vm	2.246	—	1		109
Nógrád vm	1.191	—	—		80
Nyitra vm	4.801	—	2		377
Pozsony vm	2.640	—	4		141
Pozsony tjv	75	1	—		—
Sáros vm	3.646	—	3		375
Szepes vm	3.654	—	9		206
Trencsén vm	4.456	—	2		372
Túróc vm	1.123	—	—		94
Ung vm	404	—	—		35
Zemplén vm	3.204	—	—		279
Zólyom vm	2.634	—	3		124
Összesen:	37.903	2	29		2.667

E törvényhatóságok népességének anyanyelvi megoszlását ismereti a következő táblázat az 1910. évi magyar népszámlálás időpontjában.

¹⁾ A magyar adatok szerint 37.903 km².

**Szlovákia népességének anyanyelvi megoszlása 1910-ben
törvényhatóságokként.²⁾**

Törvény- hatóságok	Összes népesség	Magyar	Német	Szlovák	Román	Rutén	Horvát és szerb	Egyéb
a z á m s z e r i n t								
Abaúj-Torna vm	17.022	4.867	2.752	8.612	21	46	5	719 ¹⁾
Árva vm	78.745	2.000	1.518	59.096	8	1	2	16.120 ¹⁾
Bars vm	115.358	12.499	16.894	85.102	9	91	10	753 ¹⁾
Gömör és Kis- hont vm	84.809	12.719	2.301	67.750	18	10	45	1.966 ¹⁾
Hont vm	45.026	4.346	277	39.570	—	—	2	831 ¹⁾
Selmec- és Bé- labánya tjt	15.185	6.340	453	8.341	21	—	11	19
Liptó vm	86906	4.365	2.591	78.098	222	25	12	1.593 ⁷⁾
Nógrád vm	52.748	5.600	160	46.898	—	—	7	83 ⁴⁾
Nyitra vm	379.580	46.549	26.972	301.948	34	13	93	3.971 ⁹⁾
Pozsony vm	192.020	22.354	16.561	149.336	42	33	1.556	2.138 ¹⁰⁾
Pozsony tjt	78.223	31.705	32.790	11.673	33	9	375	1.638 ¹⁰⁾
Sáros vm	173.750	18.074	9.447	101.010	321	38.500	16	6.382 ²⁾
Szepes vm	172.867	18.658	38.434	97.077	532	12.327	210	5.629 ²⁾
Trencsén vm	310.437	13.204	9.029	284.770	172	24	129	3.109 ²⁾
Túróc vm	55.703	5.560	10.993	38.432	27	44	7	640 ²⁾
Ung vm	24.296	3.689	967	15.505	19	3.552	13	551 ¹⁾
Zemplén vm	150.914	23.986	8.219	88.146	113	24.231	6	6.213 ¹⁾
Zólyom vm	133.653	16.509	2.124	113.294	26	136	27	1.537 ¹⁾
Összesen:	2.167.242	253.024	182.482	1.594.658	1.618	79.042	2.526	53.892
s z á z a l é k b a n								
Abaúj-Torna vm	100.0	28.6	16.2	50.6	0.1	0.3	0.0	4.2
Árva vm	100.0	2.5	1.9	75.0	0.0	0.0	0.0	20.6
Bars vm	100.0	10.8	14.6	73.8	0.0	0.1	0.0	0.7
Gömör és Kis- hont vm	100.0	15.0	2.7	79.9	0.0	0.0	0.0	2.4
Hont vm	100.0	9.7	0.6	87.9	0.0	0.0	0.0	1.8
Selmec- és Béla- bánya tjt	100.0	41.8	3.0	55.0	0.1	0.0	0.0	0.1
Liptó vm	100.0	5.0	3.0	89.9	0.3	0.0	0.0	1.8
Nógrád vm	100.0	10.6	0.3	88.9	0.0	0.0	0.0	0.2
Nyitra vm	100.0	12.3	7.1	79.5	0.0	0.0	0.0	1.1
Pozsony vm	100.0	11.6	8.6	77.8	0.0	0.0	0.8	1.2
Pozsony tjt	100.0	40.5	41.9	14.9	0.0	0.0	0.5	2.2
Sáros vm	100.0	10.4	5.4	58.1	0.2	22.2	0.0	3.7
Szepes vm	100.0	10.8	22.2	56.2	0.3	7.1	0.1	3.3
Trencsén vm	100.0	4.3	2.9	91.7	0.1	0.0	0.0	1.0
Túróc vm	100.0	10.0	19.7	69.0	0.0	0.1	0.0	1.2
Ung vm	100.0	15.2	4.0	63.8	0.1	14.6	0.0	2.3
Zemplén vm	100.0	15.9	5.4	58.4	0.1	16.1	0.0	4.1
Zólyom vm	100.0	12.4	1.6	84.7	0.0	0.1	0.0	1.2
Összesen	100.0	11.7	8.4	73.6	0.1	3.6	0.1	2.5

²⁾ Községeinket összeállítva. — ³⁾ Lengyel és cigány. — ⁴⁾ Lengyel. — ⁵⁾ Cigány. — ⁶⁾ Cigány és vend. — ⁷⁾ Lengyel, cseh-morva, vend és cigány. — ⁸⁾ Cigány, lengyel, cseh-morva. — ⁹⁾ Cseh-morva és cigány. — ¹⁰⁾ Cigány, cseh-morva és olasz. — Cseh-morva (1.242), lengyel (115), angol (69), olasz (65) és bolgár (50).

A jelenlegi Szlovákiát alkotó régi magyar megyék és megyerészek közül a magyarok arányszáma 1910-ben *Abauj-Torna* vm Szlovákiához tartozó 385 km² területén volt a legnagyobb (28.6%). A csereháti járáshoz tartozó Felsőmecenzéf község 1.575 lakosa közül 592 (37.6%, relatív többség) és Stósz község 1.033 lakosa közül 853 (82.4%) volt magyar anyanyelvű. A füzéri járás Szlovákiához tartozó községei közül abszolút magyar többségű volt: Magyarböd (672 lakos 85.1% magyar), Kisszalánc (234 lakos, 68.8% magyar) és Nagyszalánc (856 lakos, 80.9% magyar. *Bars* vm. szlovákiai részében jelentős magyar szórvány volt Aranyosmarót (3.227 lakos, 65.9% magyar) és Zsitvaújfalú (1.161 lakos, 68.1% magyar) községekben, *Gömör és Kishont* vm szlovákiai részén abszolút magyar többséggel bírt Gömörrákos község (897 lakos 68.6% magyar) és Nagyrőce rtv (19.25 lakos, 51.9% magyar). *Nógrád* vm Szlovákiához csatolt területén Bakó (145 lakos, 91.7% magyar), Ebeck (486 lakos, 51.2% magyar) és Kiskürtös (308 lakos, 58.1% magyar) községek bírtak abszolút magyar többséggel 1910-ben. *Nyitra* vm szlovák részén a nyitrai járás összefüggő magyar nyelvszigetet alkotott. Itt lakott számszerint a legtöbb magyar. A járás Szlovákiához tartozó 52 községe közül 18-nak volt abszolút magyar többsége. Ezek: Alsóbodok (747 lakos, 95.4% magyar), Alsócsitár (447 lakos, 99.6% magyar), Badinbál (390 lakos, 87.4% magyar), Béd (361 lakos, 99.7% magyar), Berencs (910 lakos, 94.9% magyar), Ghymes (1.134 lakos, 87.5% magyar), Kiscétény (254 lakos 87.8% magyar), Kolon (934 lakos, 78.2% magyar), Lajos (149 lakos, 79.8% magyar, Menyhe (523 lakos, 94.0% magyar), Nyitracsehi (635 lakos 92.1% magyar), Nyitraeger-szeg (1.130 lakos, 91.9% magyar), Nyitragerencsér (1.077 lakos 88.3% magyar, Nyitrageszte (390 lakos, 91.8% magyar, Nyitranagyfalú (567 lakos, 92.9% magyar), Pográny (1.179 lakos, 85.2% magyar), Vicsápapáti (1.354 lakos, 90.5% magyar) és Zsére (983 lakos, 95.7% magyar). Nyitra-rtv 16.419 lakosa közül 9.754 (59.4%) volt magyar. A nyitrai magyar nyelvszigethez tartozik még a galgóci járásból Ujvároska (1.881 lakos 48.4%-os relatív magyar többséggel) és a vágsellyei járásból Királyi (1.441 lakos, 86.2% magyar). *Pozsony* vm Szlovákiához tartozó részén Gúny (363 lakos, 61.7% magyar), Cseklész (2.103 lakos, 79.1% magyar), Pozsony-püspöki (2.148 lakos, 95.6% magyar), Szunyogdi (532 lakos, 96.6% magyar), Vereknye (742 lakos, 91.3% magyar) és Magyarurab (1.392 lakos, 74.2% magyar) községek lakossága volt 1910-ben abszolút többségben magyar. *Sáros* v/n-ben Eperjes rtv-nak (16.323 lakos) volt 48.8% relatív magyar többsége. *Szepes* vm-ben Korompa község 6.378 főnyi lakosságából 2.560 (40.1%) volt magyar anyanyelvű. *Turóc* vm-nek Stubnyafüred község volt relatív magyar többségű: 288 lakosából 120 (41.3%) volt magyar anyanyelvű. *Ung* vm Szlovákiában maradt 404 km² területén két abszolút többségű magyar község volt: Kiskapos (492 lakos, 97.3% magyar) és Ungcsepely (456 lakos, 98.0% magyar). *Zemplén* vm szlovák fennhatóság alá tartozó részén 9 magyar többségű község volt: Hardicsa (1.228 lakos, 74.4% magyar), Töketerebes (4.708 lakos, 49.3% magyar, Homonna (4.508 lakos, 38.2% magyar), Nagymihály (6,120 lakos, 61.9% magyar), Barancs (428 lakos, 65.9% magyar), Kolbása (699 lakos, 9.7% magyar), Velejte (707 lakos, 53.6% magyar, Taverna (552 lakos 54.9%,

magyar) és Varannó (2.145 lakos, 66.0% magyar). Zólyom vm-ben Besztercebánya rtv 10.776 főnyi népességéből 5.261 (48.8% és Zólyom rtv 8.799 főnyi népességéből 4.573 (56.5%) volt magyar anyanyelvű.

Ezek az adatok azt bizonyítják, hogy a jelenlegi Szlovákia minden részében ősi magyar települések vannak.

A mostani Szlovákia területén élő magyarság száma az 1930. évi cseh-szlovák népszámlálás és az 1938. dec. 31-i, kellő előkészítés nélkül végrehajtott szlovák népösszeírás adatai szerint óriási mértékben csökkent. Tegyük vizsgálat tárgyává Szlovákia népességének anyanyelvi (ill. 1930-ban és 1938-ban nemzetiségi) megoszlását az 1910. évi magyar, az 1930. évi cseh-szlovák és az 1938. évi szlovák adatok alapján.

Szlovákia népességének nemzetiségi megoszlása

1910-ben, 1930-ban és 1938-ban.

Anyanyelv ill. nemzetiség	1910-ben		1930-ban		1938-ban	
	szám. sz.	%	szám. sz.	%	szám. sz.	%
Magyar	253.024	11.8	58.492	2.4	57.897	2.2
Német	182.482	8.4	134.315	5.5	128.347	4.8
Szlovák	1.594.658	73.6	¹²⁾ 2.069.609	84.9	2.290.426	85.2
Rutén	79.042	3.6	71.086	2.9	69.116	2.6
Zsidó	.	.	37.933	1.6	29.002	1.1
Egyéb	58.036	2.7	66.124	2.7	¹³⁾ 113.275	4.2
Összesen	2.167.242	100.0	2.437.559	100.0	2.688.063	100.0

Érthetetlennek tűnik, hogy az 1930. évi cseh-szlovák népszámlálás időpontjában a szlovákiai magyarság száma mintegy kétszázezerrel volt kevesebb, mint 20 évvel azelőtt és országos arányszáma 11.7%-ról 2.4%-ra zuhant. Ha tekintetbe vesszük, hogy a trianoni békeszerződés becikkelyezése előtt 35—40 ezer magyar repatriált és költözött a jelenlegi Szlovákia területéről Csonka-Magyarországba, s ha levonásba hozzuk a magyarság 1910. évi lélekszámából a magukat 1910-ben magyar anyanyelvűeknek valló kb. 57 ezer zsidót¹⁴⁾, akkor 1930-ban — ha csak évi 6%-os természetes szaporodást veszünk figyelembe — a mostani Szlovákia területén közel 475 ezer magyarnak kellett élnie. A cseh-szlovák statisztika módszereivel tehát csaknem 120 ezer magyar sikkadt el. Az 1938. dec. 34-i népösszeírást illetékes szlovák kormánykörök sem tekintették hivatalos népszámlálásnak. Ezt az összeírást úgy' tüntették fel, hogy arra a politikai változások következtében volt szükség. Ez a rögtönzött összeírás minden előkészület nélkül történt. Sok helyen a számlálóbiztosok a számlálólapokat csak a rendőrségi bejelentőlap alapján töltötték ki, ahol pedig a nemzetiségnek rovata sem volt. Egy pozsonyi háztömbben pl. születési hely szerint állapították meg az összeírt személy nemzetiségét. Aki Bécsben született, azt német nemzetiségűnek vezették be, aki

¹²⁾ Szlovák és cseh.

¹³⁾ Ebből 77.488 cseh (2.9%).

¹⁴⁾ Szlovákia jelenlegi területén 1910-ben 96.962 volt az izraelita vallásúak száma. Ebből kb. 40.000 keleti zsidó (jiddis) németnik vallotta magát.

Rózsahegyén, azt szlováknak.¹⁵⁾ Ilymódon nem kétséges, hogy a szlovákiai magyarságról közölt szám (57.897) hibás.

Az önálló szlovák állam első hivatalos népszámlálását 1940. dec. 15-én tartották, már a népszámlálási törvény alapján, amelynek lényegesebb rendelkezései a következők:¹⁵⁾

„A statisztikai ív kitöltésénél idegen személy nem lehet jelen. Mindenkinek a valóságnak megfelelően kell az adatokat bemondani, tudatos megmásításuk bűncselekményt képez, épúgy, mint a következő népszámlálási külön vétségek: más személy bevallásának befolyásolása, a népszámlálás teljességének és helyességének megsértése (ha valaki hozzájárul ahhoz, hogy bizonyos adatok kimaradjanak, pl. kikerüli szándékosan a számlálóbiztost, vagy többször több helyen tesz vallomást), röpiratok terjesztése, amelyek a lakosságot a valósággal ellentétes adatok bevallására buzdítják, végül a hivatalos és törvényes népszámlálási parancsok és tilalmak megszegése.“

Ezek a törvényes rendelkezések magyar szempontból elvileg semmi kifogásolnivalót sem tartalmaznak, azonban féltő, hogy a népszámlálás közzéteendő nemzetiségi adatai nem lesznek kedvezőek a szlovákiai magyarságra nézve. Ugyanis azok a személyek, akik 1918. okt. 30-a után költöztek a mai Szlovákia területére a 255/1939. sz. szlovák állampolgársági törvény szerint külföldieknek tekintendők és nem sorolhatók a szlovákiai magyar népcsoport tagjai közé. Ezenkívül az életheletőségek megszűnése folytán sok magyar költözött 1938. november 2-ika után Magyarországra. A szlovákiai zsidóknak az a kis hányada, amelyik még magyarnak vallotta volna magát, a szlovák nemzeti disszimilációs elv értelmében csak zsidó nemzetiségűnek vallhatta magát.

Az 1940. évi szlovák népszámlálás előzetes globális eredményei szerint Szlovákia népességének száma a most érvényben lévő megyebeosztás

Megye	Lélekszám
Pozsony	451.954
Nyitra	353.401
Tátra	463.274
Trencsén	516.586
Garam	428.094
Sáros-Zemplén	440.255
Összesen:	2.653.564

Ezek az adatok bizonyítják, hogy Szlovákia népessége az 1938. dec. 31-i összeírás (2,688.063) és az 1940. dec. 15-i népszámlálás (2,653.564) között 44.499 lélekkel csökkent. Ez azzal magyarázható, hogy ez alatt a két év alatt mintegy 70.000 cseh hagyta el Szlovákiát és az 1940. évi felvételben nem szerepel 85.000 munkás sem, akik idénymunkási minőségben a népszámlálás időpontjában a Németbirodalomban tartózkodtak. Viszont a két összeírás közti időben Szlovákia területrészeket kapott a felosztott Lengyelországból, mintegy 35.000 lakossal.

¹⁵⁾ V. ö. *Duka—Zólyomi Norbert: Az első népszámlálás Szlovákiában és a magyarság. Láthatár, 1941. évi 1. sz., 13. 1.*

¹⁶⁾ L. u. ott.

Az 1940. évi népszámlálás nemzetiségi adatait eddig csak Pozsony népességéről publikálták.

Pozsony népességének nemzetiségi megoszlása 1910-ben és 1940-ben.

Anyanyelv ill. nemzetiség	1910-ben		1940-ben	
	szám	sz. %	szám	sz. %
Magyar	31.705	40.5	15.883	11.5
Német	32.790	41.9	30.708	22.2
Szlovák	11.673	14.9	69.990	50.5
Cseh	1.242	1.6	4.971	3.6
Rutén	9	0.0	877	0.6
Zsidó	.	.	15.109	10.9
Cigány	14	0.0	82	0.7
Egyéb	790	1.1	916	0.7
Összesen	78.223	100.0	138.536	100.0

Az 1940. évi pozsonyi adatok az utóbbi évek politikai eseményeit illusztrálják. Pozsony Szlovákia fővárosa lett és a közhivatalok létesítésével igen sok szlovák telepedett meg Pozsonyban. Most a szlovákok száma éppen csak eléri az abszolút többséget. A magyarok arányszáma ellenben hihetetlen mértékben csökkent volna. Már ez az adat is méltán gondolkodóba ejt. Érdeklődéssel várjuk a szlovák statisztika megállapítását a szlovákiai magyarság számáról, hiszen tudjuk, hogy jelenleg Szlovákiában több mint 120 ezer magyar él.

Ruh György.